

EUROPA

'No', 'Nee', 'Nein', 'Oui'

De Europese Pensioenrichtlijn is er al weer 12 jaar. In 2006 is de richtlijn ook in de Nederlandse wet- en regelgeving geïmplementeerd. Nu ligt er een stevige aanpassing van de richtlijn voor. Wat is er in de tussentijd gebeurd? Waar staan we nu? Waar gaan we naar toe?

Al in 2008 startte de Europese Commissie een consultatie over of er wel of niet Solvency II-regels voor pensioenfondsen zouden moeten komen. De titel van dit stuk geeft aan hoe daar toen en nu nog steeds over wordt gedacht. Engeland wil niet. Nederland wil niet. Duitsland wil niet. Frankrijk wil wel. En Frankrijk wil wel, omdat Frankrijk geen artikel 17-pensioenfondsen heeft. De Franse pensioenfondsen vallen onder artikel 4 en worden daardoor gelijkgeschakeld met verzekeraars. Nu verzekeraars naar Solvency II gaan (heeft wel even geduurd, maar volgend jaar is het dan zover), moeten de (weinig) Franse pensioenfondsen ook naar Solvency II en dus wil Frankrijk graag dat dat voor alle pensioenfondsen in Europa gaat gelden.

IN DE STAART

In 2010 startte het formele reviewproces van de Europese Pensioenrichtlijn. De Europese toezichthouder EIOPA (European Insurance and Occupational Pensions Authority te Frankfurt) werd om advies gevraagd. EIOPA gaf in haar advies aan dat er aanpassingen nodig zijn van de Solvency II regels om rekening te kunnen houden met de specifieke eigenschappen van pensioenfondsen. EIOPA kwam met het voorstel om een 'Holistic Balance Sheet (HBS)' te ontwikkelen. Deze HBS zou alle onderdelen van de pensioentoezegging en hoe deze gefinancierd wordt apart analyseren, waarderen en zichtbaar maken. Uitgangspunt van de waardering is een waardering op marktwaarde. Waarderen op marktwaarde is het eerste grote punt van verzet in de grote pensioenlanden. In het bijzonder België, Duitsland en Engeland waarderen hun pensioenen veel lager door uit te gaan van een verwacht rendement op beleggingen. De HBS bevat ook kapitaaleisen (buffers). Ook dit is iets waar de meeste grote pensioenlanden niet om zitten te springen. En dit is ook een belangrijk punt waarom Nederland 'nee' zegt. Solvency II gaat immers uit van 99,5% zekerheid op jaarbasis en wij hanteren voor pensioenen 97,5%. Juist in de

F.R. Valkenburg AAG RBA is zelfstandig actuaaris.

staart van de kansverdeling lopen de benodigde buffers enorm op als je streeft naar een hogere zekerheid.

'VERDERE STUDIE IS NODIG'

De Europese Commissie heeft na het eerste advies van EIOPA een Quantitative Impact Study (QIS) uit laten voeren. De resultaten werden bekend in 2013. Uit de QIS bleek duidelijk dat er in de meeste landen sprake is van aanzienlijke tekorten bij de financiering van de tweede pijler pensioenen. Uit de QIS kwam overigens ook een hele waslijst aan technische issues die nog opgelost moesten worden. De resultaten waren voor de toenmalige Eurocommissaris Michel Barnier (van Franse komaf) aanleiding om in de aanpassing van de Europese Pensioenrichtlijn geen kwantitatieve eisen mee te nemen. Dit wil niet zeggen dat kwantitatieve eisen helemaal van de baan zijn. 'Verdere studie is nodig'. Op dit moment is EIOPA op eigen initiatief druk bezig verder werk te doen aan het ontwikkelen van de HBS en de kwantitatieve kant van pensioenen.

WAARDEREN OP MARKTWAARDE IS HET EERSTE GROTE PUNT VAN VERZET IN DE GROTE PENSIOENLANDEN

OOK BIJ PENSIOENFONDSEN

Vorig jaar maart kwam de Europese Commissie met een voorstel voor aanpassing van de Europese Pensioenrichtlijn. Zoals door Barnier beloofd bevat dit voorstel geen kwantitatieve eisen voor pensioenfondsen. Wel wordt de Richtlijn behoorlijk uitgebreid en dan vooral op het gebied van risk management, governance en informatievereisten voor deelnemers en pensioentrekkenden. In het kader van de governance is voor ons actuarissen van belang dat er voorgesteld wordt om ook bij pensioenfondsen een Actuarial Function in te stellen. Dit is ook het geval onder Solvency II bij verzekeraars. Wat opvalt, is echter dat juist op dit punt niet alle tekst van Solvency II is gekopieerd. In het voorstel voor een nieuwe Europese Pensioenrichtlijn wordt namelijk niet aangegeven wie de Actuarial Function zou moeten uitvoeren. De Actuarial Association of Europe stelt in dit verband voor om juist wel tekst uit de Solvency II regelgeving te kopiëren. Het lijkt toch logisch dat de persoon die de Actuarial Function uitvoert een stevige actuariële achtergrond moet hebben. Ondanks het verzet tegen het kopiëren van Solvency II regels voor pensioenfondsen zijn de Europese actuarissen eensgezind dat dit op dit punt wel zou moeten en we stellen voor om de volgende tekst toe te voegen:

'The actuarial function shall be carried out by persons who have knowledge of actuarial and financial mathematics, commensurate with the nature, scale and complexity of the risks inherent in the activities of the Institution for Occupational Retirement Provision, and who are able to demonstrate their relevant experience with applicable professional and other standards.'

De Actuarial Function wordt overigens alleen voor Defined Benefit regelingen in het leven geroepen. Wij vinden dat ook bij Defined Contribution er een belangrijke rol is voor een actuariële oordeel. Wij

pleiten er daarom voor om net als dat ook in Spanje al een verplichting is, ook een Actuarial Function te definiëren voor DC pensioenfondsen.

COMMUNICATIE

Een jaar geleden (november 2014) heeft de Council of Europe (vergelijkbaar met de vergadering van Ministers van de lidstaten) onder Italiaans voorzitterschap een reactie gegeven op het voorstel van de Europese Commissie. De Council stelt (na vier compromisrondes) belangrijke wijzigingen voor. Zo hecht de Council eraan duidelijk te verwoorden dat pensioenfondsen een 'sociaal doel' dienen en niet alleen financiële instelling zijn. In het Commissie voorstel waren heel belangrijke 'delegated acts' opgenomen voor de Commissie. Op basis van een delegated act kan de Commissie met nadere regelgeving komen die niet meer door het Parlement goedgekeurd hoeft te worden. Deze delegated acts hebben onder andere betrekking op de invulling van de Risk Evaluation for Pensions. De Council wil dit er dus uit hebben. Men is bang dat de Commissie een te grote macht zou krijgen als dit in de vorm van een delegated act gegoten zou worden en bovendien is men bang dat de Commissie dan via de 'achterdeur' toch met Solvency II eisen komt. De Council geeft ook behoorlijk wat veranderingen aan op het gebied van communicatie. De communicatievereisten in het Commissie voorstel zijn ook wel héél gedetailleerd. Zo worden zelfs lettertype en -kleur voorgeschreven.

GOEDE BASIS

Begin dit jaar begon het Europees Parlement met het bespreken van de voorstellen. Binnen het Europees Parlement is het Economic and Monetary (ECON) Committee verantwoordelijk voor dit dossier. Rapporteur is Brian Hayes (Ierland). Hayes publiceerde zijn rapport in juli. Ook Hayes komt met belangrijke wijzigingsvoorstellen. Opvallend is dat hij expliciet benoemt dat het werk aan de ontwikkeling van de HBS gestopt moet worden en in ieder geval geen onderdeel mag uitmaken van de Richtlijn. Hayes wil verder een 'fully funded' eis voor alle pensioenoverdrachten naar een andere lidstaat, ook voor collectieve overdrachten. Hij stelt voor om de Risk Evaluation for Pensions te veranderen in een Risk Assessment for Pensions. Ons actuarissen is niet helemaal duidelijk wat het verschil is tussen een Evaluation en een Assessment. Verder stelt hij een vereenvoudiging van het Pension Benefit Statement voor en wil hij meer macht en informatie voor de toezichthouders. Bij elkaar genomen verhoudt zijn rapport zich prima tot het Council compromis en vormt daarmee een goede basis om te komen tot een akkoord.

EN ALS JE DAN GOED KIJKT NAAR DE PENSIOENFONDSEN IN EUROPA, DAN ZIJN ER MAAR WEINIG DIE ECHT RISICO OVERNEMEN

HERSTELMAATREGELEN

Terug naar de kwantitatieve kant. EIOPA werkt, ondanks alle tegenstand, gestaag door aan de bouwstenen van de HBS. Dit jaar is een Quantitative Assessment gestart. Dit is een vervolg op de QIS. Het mag nu niet QIS heten, omdat dat voorbehouden is aan een officieel verzoek vanuit de Europese Commissie met het oog op de impact van voorgenomen Europese regelgeving. Er is, ook binnen de groep actuarissen in Europa, een behoorlijk dosis scepsis over dit werk van EIOPA. In het discussion paper van de AAE 'Clarity before Solvency' (<http://actuary.eu/documents/AAE-Clarity-before-Solvency-19-05-2015-FINAL.pdf>) pleiten we in ieder geval voor helderheid over de pensioendeal. Wat is er afgesproken? Waar staan we ten opzichte van deze afspraken? Als we de HBS opvatten als het krijgen van duidelijkheid over alle bouwstenen van de pensioendeal en hoe deze is gefinancierd, dan geeft dit inzicht aan alle stakeholders. Dat is waar de actuarissen in Europa over het algemeen zich goed in kunnen vinden. De HBS is ongeschikt naar onze mening voor het toezicht op het pensioenfonds zelf. De HBS bevat namelijk alle (stuur)elementen van de pensioendeal, dus ook elementen als niet of minder indexeren, afstempelen, bijstorten. Kortom alle mogelijke herstelmaatregelen zijn onderdeel van de HBS. Dit maakt van de HBS een prachtige manier om inzicht te krijgen voor alle stakeholders, maar niet als manier om toezicht te houden op het pensioenfonds zelf. Daarvoor zou je naar een subset moeten kijken. Namelijk die onderdelen waar het pensioenfonds zelf ook voor

verantwoordelijk is. En als je dan goed kijkt naar de pensioenfondsen in Europa, dan zijn er maar weinig die echt risico overnemen. Meestal zijn pensioenfondsen uitvoeringsorganisaties die zo goed mogelijk invulling geven aan de afspraken van de sociale partners, maar die niet zelf verzekeren, niet zelf risico's op zich nemen. In dat licht bezien moet je je afvragen of er wel kapitaaleisen nodig zijn op het niveau van het pensioenfonds. Ik verwijs graag naar het discussion paper voor een verdere toelichting en bespreking hiervan.

NIET NIETS DOEN

Een laatste punt en voor mij persoonlijk wel het belangrijkste. We kunnen heel lang praten met elkaar over hoe pensioenen gewaardeerd moeten worden. Dat is op zichzelf nuttig en nodig. We moeten dit echter niet als excuus gebruiken om niets te doen. En dat is wat er in sommige landen aan de hand lijkt te zijn. In diverse landen zijn er grote financiële tekorten. Die tekorten worden vaak niet of slechts deels getoond. Ik denk dat wij actuarissen hierop moeten wijzen. Gewoon pensioenen blijven doorbetalen, wetend dat er linksom of rechtsom onvoldoende geld voor is en het financiële gat wordt doorgeschoven naar de toekomst, is iets waar wij op moeten wijzen door het inzichtelijk en bespreekbaar te maken. Laten we dan niet verzanden in eindeloze discussies over relatieve details van het rekenwerk. Moet de UFR 4,2% zijn of 3,3% of nog anders? Belangrijke vraag, maar het doel 'kunnen we de afspraken die we samen gemaakt hebben ook nakomen' mag daardoor niet uit zicht raken. Laten wij actuarissen zoveel mogelijk duidelijkheid geven, door vooral te wijzen op de betekenis van bepaalde keuzes, zoals generatie-effecten. Als dit helder gemaakt wordt en sociale partners spreken hierover dan is het vervolgens aan hen om te bekijken welke keuze uiteindelijk goed voelt. Die keuze wordt dan wel gegrond gemaakt en niet met gegevens die slechts een deel van de realiteit laten zien. In Nederland zijn we wat deze discussie betreft naar mijn oordeel koploper in Europa. ■

Reacties op dit artikel graag naar redactie.actuaris@ag-ai.nl

IN ANDERHALF JAAR ACTUARIS WORDEN?

EMAS

A NEW GENERATION OF ACTUARIES

Laat je informeren en inspireren en neem contact op met Sandra Oudejans, 030 - 686 61 50 of mail sandra.oudejans@ag-ai.nl.

Actuarieel Instituut® TIAS Invaio

